

GLOBAL SİVİL DİPLOMASİ ZİRVESİ

Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Türkiye

VİZYON BELGESİ

SİVİL GLOBAL 2023

GLOBAL SİVİL DİPLOMASİ ZİRVESİ

“Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Türkiye”

(2023, İstanbul)

21. yüzyıl ile birlikte ekonomik, sosyolojik ve siyasi alanlardaki gelişmelerin küresel düzeyde hızlandığı, geleceğe dönük tahminler yapmanın ve uygun stratejiler geliştirmenin güçleştiği görülmektedir. “Endüstri 4,0”, “Toplum 5,0”, “Stratejik İletişim” gibi kavramlarla ifade edilmeye çalışılan endüstriyel, teknolojik, enformatik ve bilimsel gelişmeler; aktörlerin gelecek planlarını hızla gözden geçirmelerinin giderek daha fazla hayatiyet kazanmasına yol açmaktadır.

Mikro-milliyetçilik akımları, bölgesel entegrasyon süreçleri, sermaye çevrelerinin küresel düzeyde gittikçe artan etkisi karşısında her ülkenin kendi beka sorunlarını aşma çabaları birlikte değerlendirildiğinde, küresel uluslararası ilişkilerin doğasında ciddi kırılmalar yaşanmakta olduğu ve bu durumun orta ve uzun vadedeki gelişmeler üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olacağı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda küresel aktörlerin mevcut davranış kalıplarını yeni gelişmelere göre uyarlamaları ya da yeni gelişmelere uygun yeni araçlar geliştirmeleri kaçınılmaz ve ivedi bir zorunluluk hâline gelmiştir.

“Yumuşak/Akıllı Güç”, “Diplomasi”, “Ekonomi ve Finans”, “Turizm ve Kültür”, “Teknoloji ve Endüstri”, “Eğitim ve Bilim”, “Enerji, Su ve Gıda”, “Nükleer Teknoloji”, “Güvenlik ve Savunma”, “İnsan Kaynağı ve Sağlık”, “Ulaşım ve Lojistik”, “Çevre ve Şehir”, “Diaspora” gibi alanlardaki gelişmelerin iyi takip edilmesi ve bu alanlardaki sorunların çözümünde baz alınan uygulamaların gözden geçirilmesi, tıkanıklıkların açılması için öneriler ve yeni yöntemler, araçlar geliştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla günümüz dünyasında birçok ülke için **ekonomi ve finans** alanındaki temel güçlük, zengin - yoksul uçurumunun giderek artmasıdır.

Finansal kaynakların dijitalleşmesi ile kaynaklar üzerindeki devlet kontrolünün giderek sifıra doğru azalması, devletlerin/ülkelerin yeterli yatırım sermayesi oluşturamaması, sermaye çevrelerinin sosyal medya, STK’lar gibi araçları kullanma kabiliyetinin giderek artması karşısında devletin müdahil olma süreçleri ve enstrümanlarının değişmesi, hatta edilgen bir araca dönüşmesi gibi sorunlar sadece finansal ve ekonomik gelişmeleri değil sosyolojik ve siyasi konjonktürü de belirleme aşamasına yaklaşmıştır.

Teknolojik gelişmeler; **istihdam açığı ve toplumların küresel gelişmelere tümüyle açık hâle gelmesi** gibi sorunlar doğurmaktadır.

Enformasyon, iletişim ve akıllı üretim teknolojileri ile ilgili gelişmeler ekonomik ve sosyal doku ile ilgili politikaların yeni istihdam ve sosyal güvenlik koşullarına uyum sağlayacak şekilde hızla gözden geçirilmesini, küresel düzeyde gerçekleşen gelişmeler karşısında devletlerin/ülkelerin bekasını güvence altına almak için gerekli uyarlamaların yapılmasını, hatta bu gelişmelerin yönlendirilmesini ve gerektiğinde yeni gelişmelere öncülük yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Ekonomik ve sosyolojik gelişmelerle etkileşim içerisinde olan **güvenlik, eğitim, bilim, teknoloji, kültür ve turizm** gibi sektörlerin de bu çerçevede yakın takip altında bulundurulması gerekmektedir.

Yumuşak gücün kullanımı ile ilgili güçlükler; temelde bu gücün çağdaş ve doğru bir tanımının yapılamaması, geleneksel unsurların anakronik bir yaklaşımla devreye sokulmaya çalışılması ve yumuşak gücü sert güç unsurları ile destekleyememe veya her iki güç unsuru arasında dengeli ve anlamlı bir sentez oluşturamama, yani güç unsurlarını **akıllı güce** dönüştürememe gibi sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Diplomasi alanındaki temel güçlükler; resmî diplomasi alanındaki gelişmelerin ve enformasyon çağıının getirdiği yeniliklerin daha yakından takip edilmesi, geleneksel kurumsal yapıların hızlı raporlama ve istişare mekanizmalarının günün gerekliliklerine uyarlanması, kamu diplomasisi alanında stratejik iletişim gibi yeni araçların farkına varılması, belli başlı aktörlerin çıkarları uğruna sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen çabaların iyi okunması, muhatap toplumların ekonomik, sosyolojik ve düşünsel duyarlılıklarındaki gelişmelerin iyi takip edilmesinin gerekliliği açıktır.

Küreselleşme çağında toplumlar, ekonomiler ve kültürler arasındaki yoğun etkileşim elbette ki - Batı'dan Doğu'ya veya Kuzey'den Güney'e doğru gibi - tek yönlü değildir. Ne var ki güçlü aktörlerin, gelişmeleri kendi menfaatleri istikametinde daha fazla etkileyecekleri hususu izahtan varestedir.

Bu çerçevede Doğu'da veya Güney'de yer alan ülkelere ek olarak Rusya, Brezilya, Türkiye ve İran gibi küresel siyasetin merkezine eklenme konusunda sorunlar yaşayan ülkelerin kendi menfaatlerini, hatta varlıklarını koruyabilmeleri kendi aralarında geliştirecekleri işbirliği ve dayanışma mekanizmalarının etkinliğine bağlıdır.

Bu bağlamda; yatırım, finans, bilim, teknoloji, güvenlik, kültür ve turizm gibi alanlardaki birikimlerin paylaşılması, Batılı ülkelerde bulunan nüfuslarının dünya barışına da hizmet edecek şekilde değerlendirilmesi ve diasporalar arasında işbirliği imkanlarının araştırılması gerekmektedir.

SİVİL GLOBAL | Global Sivil Diplomasi Zirvesi ilk kez **20-22 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**'da gerçekleştirilmiştir. Kıta bazında **Afrika, Asya, Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avustralya**; bölgesel düzeyde **Orta Doğu, Karadeniz - Kafkaslar, Akdeniz ve Balkanlar**; uluslararası örgütler bakımından **BM, ŞİÖ, İİT** ve **NATO** gibi kurumlar; kimlik alanında ise **Türk ve İslam dünyası** ile ilişkilerin karşılıklı bağımlılık temelinde derinleştirilmesinde **Sivil Global Programı/Zirvesi** Türkiye ve Dünya için işlevini güçlendirmektedir.

SİVİL GLOBAL 2023 Zirvesi'nin, küresel ve bölgesel gelecek projeksiyonlarını ve yeni parametreleri tartışmaya açması öngörülmektedir.

Ana Tema | “Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Türkiye”

Alt Temalar

Yumuşak/Akıllı Güç	Eğitim ve Bilim	Ulaşım ve Lojistik
Diplomasi	Enerji Su ve Gıda	Çevre ve Şehir
Ekonomi ve Finans	Nükleer Teknoloji	Diaspora
Turizm ve Kültür	Güvenlik ve Savunma	
Teknoloji ve Endüstri	İnsan Kaynağı ve Sağlık	

Kıtasal Etkinlikler

- 8. Uluslararası Türk - Asya Kongresi | “Yeniden Asya: Geleceğin Asya’sı ve Ekonomileri”
- 11. Uluslararası Türk - Afrika Kongresi | “Geleceğin Afrika Ekonomisi ve Türkiye”
- 6. Türkiye - Avrupa Forumu | “Geleceğin Avrupa Ekonomisi ve Türkiye”
- 4. Türk - Latin Amerika ve Karayipler Kongresi | “Geleceğin Latin Amerika Ekonomisi ve Türkiye”

Bölgesel Etkinlikler

- 5. Uluslararası Orta Doğu Kongresi | “Geleceğin Orta Doğu Ekonomisi ve Entegrasyon”
- 9. Uluslararası Balkan Forumu | “Geleceğin Balkanlar Ekonomisi ve Türkiye”
- 10. Balkan İletişim Ağı Konferansı | “Balkanlar’da Denge; AB, Türkiye ve Rusya - 2 ”
- 2. Uluslararası Karadeniz - Kafkas Kongresi | “Geleceğin Karadeniz - Kafkas Ekonomisi ve Türkiye”
- 2. Uluslararası Akdeniz Kongresi | “Geleceğin Akdeniz Ekonomisi ve Türkiye”

Sektörel Etkinlikler

Sektörel Diplomasi Ekosistemi Çalıştayları | “Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Sektörel Diplomasi”

[İnsani Diplomasi, Savunma Diplomasisi, Sağlık Diplomasisi, İnanç Diplomasisi, Kültür ve Sanat Diplomasisi, Eğitim Diplomasisi, Bilim Diplomasisi, İş/Ticaret Diplomasisi, Düşünce Diplomasisi, Su Diplomasisi, Gıda Diplomasisi, Enerji Diplomasisi, Turizm Diplomasisi, Güvenlik Diplomasisi, Şehir Diplomasisi, Finans Diplomasisi, Medya ve Enformasyon Diplomasisi, Altyapı Diplomasisi, Hizmet Diplomasisi]

KITASAL ETKİNLİKLER

8. ULUSLARARASI TÜRK - ASYA KONGRESİ (1 Gün)

“Yeniden Asya: Geleceğin Asya’sı ve Ekonomileri”

Günümüzde küresel üretimin büyük ölçüde Asya’ya kayması ile birlikte bu kıta ile ilişkiler Türkiye için özel bir önem kazanmıştır. Teknoloji üretimi, yatırım ve finans kaynakları, Türk ihraç ürünlerinin pazar ihtiyacını karşılayacak geniş kitlelerin mevcudiyeti, akraba ve inanç ortağı halkaların mevcudiyeti bu dev kıta ile ilgili değerlendirmelerin sıklıkla yeniden güncellenmesini gerektirmektedir. Bugüne değin bu coğrafya ile ilişkilerin iyi bir noktaya ulaştırılamaması ciddi bir zafiyet olarak durmaktadır.

Asya, üretimin ve dünya siyasetinin merkezi hâline geldikçe Türkiye’nin de bu kıtaya dönük politikalarını revize etmesi gerekecektir. Özellikle, Türkiye’nin Avrupa ve ABD ile ilişkilerinde yaşadığı sorunların derinleştiği bir dönemde, Asya kıtasına dönük faaliyetler ve açılım daha da önemli hâle gelmiştir. Türkiye’nin Çin, Hindistan, Rusya, İran, Pakistan, Endonezya gibi kalabalık ve etkin ülkeler başta olmak üzere, tüm Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmesi, küresel siyasetteki konumunu sağlamlaştıracaktır.

Türkiye’nin, kadim bağları olan ve yükselen küresel güçlere ev sahipliği yaparak 21. yüzyılda yeniden dünyanın ekonomi ve ağırlık merkezi hâline gelen Asya kıtasına yeniden ve daha güçlü bağlanmak üzere 2022 yılında ilan ettiği **Yeniden Asya (Asia Anew)** girişimi, yenilikçi olmayı da gerektiren girişimci dış politika konseptinin yansımasıdır. Yeniden Asya girişimi ile bütüncül ve kapsamlı bir politika çerçevesinde Kıta ile daha planlı ve odaklı ilişkiler geliştirilerek Türkiye, Asya Çağr’ında olması gereken yerde konumlandırılacaktır. Girilen yeni dönemde, gerek ekonomide ve sahada gerekse diplomaside ve masada söz sahibi olmak için Asya ile yakın ilişkiler ve yapıcı işbirlikleri gerektiğinden, uluslararası toplum Kıta’da daha etkin olmak için ciddi bir rekabet içindedir. Türkiye ise dünyanın bu en dinamik bölgesindeki tarihî ve kültürel köklerinin derinliğinden ötürü son derece avantajlı bir durumdadır.

Yeniden Asya girişimi kapsamında geliştirilen projeler, T.C. Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilen Dışişleri Bakanlığı tarafından; ilgili bakanlıklar, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı vb. kurumlar ile koordinasyon içinde yürütülmektedir.

Asya politikasını zamana uydurarak geleceğe taşımayı amaçlayan Türkiye, Yeniden Asya girişimi ile Kıta’daki farklılıkları gözetirken bütüncül de bakabilen yeni bir açılım oluşturmuştur. Asya’nın tamamı ile ortak değerler, karşılıklı saygı, eşitlik, uyum ve BM Şartı’nda ifade edilen ilkeler üzerinden yeni bir enerji ve sinerji yakalanması hedeflenmiştir. Kıta’yı bütün olarak kucaklamak adına gerekli olan araçlar; kamu, özel sektör, üniversite ve toplumsal işbirliği zemininde geliştirilmektedir.

Söz konusu işbirlikleri ise ekonomi, sivil toplum, sağlık, turizm, teknoloji, uzay, savunma sanayii, eğitim, kültür ve diplomasiyi kapsayan geniş bir perspektifte öngörülmektedir. Bu bağlamda, karar alma süreçleri için kritik olan düşünce kuruluşları başta olmak üzere seferber edilecek kapasitenin gücü, Türkiye'nin bu alandaki geleceğini belirleyecektir.

Girişim ile başlayan Asya'ya yeniden odaklanma sürecinde; en batıdaki Asyalı olan Türkiye'nin, derin tarihî ve kültürel bağları ile binlerce yıllık ilişkileri bulunan Orta Asya'dan Doğu Asya'ya, Güney Asya'dan Güneydoğu Asya'ya dek pek çok ülke ile daha da yaklaşması öngörülmektedir. Asya ile ekonomi ve sivil toplum alanlarında güçlü etkileşim ve sivil diplomasi imkanı sağlanırken, dünyada başat olan Çin, Japonya, Güney Kore gibi ülkelerle enerji, yüksek teknoloji, endüstri 4,0 gibi alanlarda ayrıca bilgi ve uzmanlık transferi ile işbirlikleri gerçekleştirilmesi, bununla birlikte Kıta'daki az gelişmiş ülkelerle de kalkınma ve altyapı projelerinde ortak çalışmalar yapılması mümkün olmaktadır. Kültürel derinliği ve çeşitliliği ile öne çıkan Asya ülkelerinin farklılıklarını dikkate alan Yeniden Asya girişimi, böylece Kıta'yı bütüncül bir perspektifle ele alarak, son zamanlarda Asya ile ivmesi artan ekonomik ve ticari işbirliklerine de ciddi katkı sunacaktır. Özellikle ticaret dengelerindeki sürdürülemez ve büyütülemez olan ticaret açık oranlarının iyileştirilmesi için geliştirilecek enstrümanlar hayati önemi haizdir.

Pandemiden sonra şekillenen yeni düzende küresel sistemin iktisadi dengeleri yeniden oluşurken, Yeniden Asya girişimi ile Türkiye, stratejik avantajından da faydalanarak, Asya ile Avrupa arasında dengeleyici bir aktör olarak yerini alacaktır. Coğrafik konumu sayesinde Doğu ile Batı arasındaki ticarete kritik bir rol üstlenen Türkiye bu avantajı elbette en etkili şekilde kullanacaktır. Çin'in Kuşak Yol girişimini 2013 yılından beri dikkatle takip eden ülkelerden biri olan Türkiye'nin, Trans Hazar Doğu-Batı Orta Koridoru'nun gerçekleştirilmesinde sarf ettiği ciddi çabalar sonrası İstanbul'dan hareket edip Gürcistan, Azerbaycan, Hazar Denizi ve Kazakistan olmak üzere iki kıta, iki deniz ve beş ülke geçerek 19 Aralık 2020'de Çin'in Şian şehrine varan ilk ihracat treni, Yeniden Asya girişiminin de en önemli başarıları arasında kayda geçmiştir.

Terörizmin sınırlandırılması, güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi, İpek Yolu gibi projelerin daha hızlı ve işlevsel hâle getirilmesi, enerji ve teknoloji alanındaki birikimlerin paylaşılması; Asya ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesine bağlıdır. Kongre, bu alanda katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Yeniden Asya: Geleceğin Asya'sı ve Ekonomileri

Alt Temalar

Asya Çağı'nda Bugünün ve Geleceğin Yükselen Güçleri

En Batıdaki Asyalı Türkiye'nin “Yeniden Asya Girişimi”

Yeniden Asya ile Dış Politikada Devletler Arası İlişkilerin Geliştirilmesi

Yeniden Asya ile Ekonomide Özel Sektörün Ticaret Kapasitesinin Artırılması
Yeniden Asya ile Bilim ve Teknolojide Akademik İşbirliğinin İyileştirilmesi
Yeniden Asya ile Sivil Diplomaside Toplular Arası Etkileşimin Genişletilmesi
Pandemi Sonrası Yeni Ekonomik Sistemde Yeni Diplomatik Konvansiyonel
Asya’da Entegrasyon ve Küresel Yönetim Yapılarına Adaptasyon
Devlet Doğasının Değişimi ve Kamu Yönetiminde İnovasyon
Yumuşak Güç İnşası ve Beklenti Yönetimi
İkili ve Çok Taraflı - Çok Boyutlu ve Tamamlayıcı İşbirliği İmkanları
Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler
Yeni Ekosistemde Karşılıklı Bağımlılık İnşası
Akademik ve Kültürel İşbirliği
Kaynaklar Sistemi; Karşılıklı Tamamlayıcı Fırsatlar
Enerji, Su ve Gıda Güvenliği
Bölgesel Barış İnşası Çabaları ve Çok Boyutlu Güvenlik İşbirliği
Ekonomik İlişkiler: Sektörel ve Finansal Derinleşme
RCEP, ŞİÖ, CICA, D8, ASEAN, AB, ABD ve Yeni Ortaklarla İlişkiler ve Bölgesel Stratejiler
Çin, Kuşak ve Yol Projesi, Asya ve Türkiye
Güney Asya Ekonomileri
Güneydoğu Asya Ekonomileri
Orta Asya Ekonomileri
Doğu Asya Ekonomileri
Rusya

11. ULUSLARARASI TÜRK - AFRIKA KONGRESİ (1 Gün)

“Geleceğin Afrika Ekonomisi ve Türkiye”

21. yüzyılın ilk çeyreği; büyük bir tarihî kırılma ile 19. ve 20. yüzyıllardan tevarüs eden sorunların, halkların kurumsal hafızası ve tarihsel vicdanında biriktirdiği kritik soruların cevap bulma eğilimiyle vasıflanmaktadır.

Ne var ki gelinen aşamayı; başta nükleer - konvansiyonel ayrımı gözetmeyen silahlanma yarışı olmak üzere, dünya çapında basitçe gözlemlenebilir birçok olgu dolayısıyla yeni bir “soğuk savaş” dönemi olarak nitelendirmek mümkün olmakla birlikte, söylem ve eylem düzeyinde **doktriner veya ideolojik farklılıktan değil**, büyük ölçüde **siyasi ve iktisadi rekabetten** kaynaklanan, yöntemleri bakımından **atipik ve asimetric**, çok boyutlu ve geniş kapsamlı bir **“hegemonik çatışma”** olarak nitelendirmek de mümkündür.

Bu çerçevede çok bloklu şekillenen yeni uluslararası güç dengesi, vizyon ve misyon itibarıyla de farklılıklardan değil, büyük ölçüde benzerliklerden kaynaklanan, mikro-milliyetçiliği bir parçalama ve ilhak aracı olarak kullanan ve fakat **“ulus veya uluslar topluluğu”** temelli; özünde siyasi, iktisadi ve askerî tahakküme odaklı; kodlarında **“kültürel/kimlikse beka”**nın yer aldığı uzun erimli bir üstünlük mücadelesi biçiminde gerçekleşmektedir.

Büyük bir dönüşüm fırsatının eşğinde olduğu düşünülen Afrika kıtası ise; söz konusu hegemonik çatışmanın başlıca mekanıdır. Kıta’da bölgesel farklılıklar gözlemlenmekle birlikte en ağır bedeli büyük oranda karar mekanizmalarından iç ve dış elitlerin işbirliğiyle sofistike yöntemlerle dışlanmış halklar ödemektedir.

Bu nedenle Afrika’nın özellikle sivil toplum nezdinde olumlu bir yöne evrilme potansiyeli taşıyan bu “çatışma” olgusuna yönelik stratejisi, hem Kıta’nın hem dünyanın geleceği açısından kritik öneme sahiptir. Zira küresel ve bölgesel güçlerin siyasi ve iktisadi etki alanları daraldıkça gerek fırsatlar gerek riskler açısından hem dünya hem Afrika üzerindeki baskı iyice artacaktır.

Bu durumdan etkilenen uluslararası konjoktüre bağlı olarak; bazı Sahraaltı ülkeleri başta olmak üzere son on beş yıla yakın süreçte özellikle önemli ekonomik gelişmeler kaydetmiş ülke sayısı azımsanamayacak düzeydedir.

Yine de, Kıta çapında fırsat ve gelir dağılımı eşitsizliği, eğitim ve altyapı eksikliği, siyasi ve toplumsal krizler hesaba katıldığında, dönemsel ve uzun vadeli kalkınma stratejilerini etkileyebilecek darbelere karşı alınması gereken pek çok tedbir bulunmaktadır.

Geleceğini tayin ederken iradesini daha güçlü ortaya koymaya başladığı düşünülen Afrika'nın şu an başlıca meselesi Kıta çapında makro-iktisadi dengenin sağlanmasıdır. Zira çok boyutlu altyapı ve kurumsallaşma sorunlarının makro-iktisadi denge sağlanmadan gerçek anlamda çözüme kavuşturulması mümkün değildir.

Ne var ki bu hedef; iktisadi düşüncenin bütün boyutlarıyla sorgulandığı bir dönemde Afrika'nın çok taraflı diplomasiyi nasıl yürüteceğine de bağlı olarak epey uzun vadeli ve son derece karmaşık çok boyutlu kalkınma hamlelerine yöneliktir. Kıta'ya özgü ihtiyaçları ve geleneksel yapıları olduğu kadar Afrika insanının fitratını da farklılıkları içinde dikkate alan özgün politikalar geliştirilip uygulanabildiği derecede gerçekçi bir hedeftir.

Başta **Afrika Birliği (2002)** olmak üzere görünürdeki nihai hedefi **ECOWAS, SADC, EAC** ve **COMESA** gibi diğer bölgesel birliklerle işbirliği içinde siyasi istikrara bağlı olarak Kıta çapında kalkınmayı ve makro iktisadi dengeyi sağlamak olan **Lagos Eylem Planı (1980)** ve **NEPAD (2001)** gibi girişimlerin; eşgüdüm ve kaynak sorunlarının yanı sıra biraz da liderlik eksikliği nedeniyle istenilen hedeflere tam anlamıyla ulaşabildiği söylenemez.

Tüm altyapı sorunlarının bir anda çözülmesi mümkün olmamakla birlikte, **Afrika Kalkınma Bankası'nın** 2018 yılına yönelik projeksiyonunda da vurgulandığı gibi en azından kısa vadede; “kıt altyapı kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak azami iktisadi ve toplumsal kazanım” amaçlanmalıdır. Ayrıca doğrudan dış yatırım için alan açılırken ABD, AB ve Çin gibi başlıca finans kaynaklarına bağımlılığın tedricen kontrol altına alınması, giderek artan dış borçların makul düzeylere indirilmesi gerekecektir. Bu bağlamda Kıta ülkeleri arasında karşılıklı yatırımları artırmak ve kıta-içi ticareti geliştirmek önem kazanmaktadır.

Nitekim Mart 2018'de Kigali'de 44 Afrika ülkesi arasında imzalanan ve 1,2 milyar insanı aynı pazarda buluşturma potansiyeli taşıyan **Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması (AfCFTA)**, Afrika Birliği'nin 2063 projesi kapsamında kıtasal entegrasyona yönelik önemli adımlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Anlaşmanın gümrük ve ithalat engellerini ortadan kaldırıp kıta-içi ticarete büyük ivme kazandıracığı öngörülmektedir. Fakat anlaşmayı imzalamayan 10 Afrika ülkesi arasında bulunan ve diğer ülkelere kıyasla daha gelişmiş olan Nijerya ve Güney Afrika'nın bu anlaşmaya yönelik çekinceleri dikkatle incelenmelidir.

Çin başta olmak üzere Hindistan, Brezilya, Rusya gibi **BRICS** ülkelerinin yanı sıra Türkiye gibi bölgesinde ağırlığı giderek artan ülkeler, Afrika'nın geleneksel işbirliği ortakları ABD, İngiltere ve Fransa gibi Batı bloğu ülkeleri karşısında Kıta'da bir denge veya rekabet unsuru olarak giderek güç kazanmaktadır. Bu atmosfer Afrika açısından çeşitli riskler içermekle birlikte; kapasite inşası ve diplomatik ilişkileri çeşitlendirme konusunda, toplumsal meşruiyet zemini sağlam lider kadrolar eliyle fırsat olarak da değerlendirilebilir.

Öte yandan Afrika Birliği'nin, genel olarak sanayideki - özel olarak savunma sanayiindeki - mevcut sorunlar nedeniyle askerî kapasitesini gereği gibi güçlendirememesi bazı sorunlara yol açmaktadır. ABD'nin **Afrika Komutanlığı (AFRICOM)** ve Çin'in küresel rekabet motivasyonlu yumuşak güç görünümü ve fakat ekonomi ağırlıklı "agresif" yatırım politikalarına ilaveten giderek artan askerî kontenjanlarına, uluslararası rekabetin bir uzantısı olarak Kıta'da örtülü veya açık gerekçelerle konumlanma imkanı verilmektedir.

Bu durum, Fransa öncülüğünde AB desteğiyle oluşturulan **Beşler Grubu (G5)** gibi yerel askerî birimlerin de Bölge lehine bağımsız hareket etmesini engellemektedir. Afrika kapsamlı uluslararası askeri stratejilerin Kıta'daki bölgesel güvenlik krizlerini beslediği yönündeki kaygıların da dikkate alınması gerekmektedir.

Afrika'da kapasite inşası konusunda en güçlü potansiyele sahip parametrelerden biri, Kıta'nın demografik yapısıdır. Afrika Kalkınma Bankası verilerine göre nüfusun yaklaşık 200 milyonu gençlerden oluşmakta ve bu rakamın 2045'e kadar iki katına çıkacağı tahmin edilmektedir. Fakat genç nüfus, yeterli ve doğru eğitilmediği zaman önemli bir risk unsuru da teşkil etmektedir. Bu bakımdan özellikle Sahraaltı Afrika'da öncelikle eğitim altyapısına yatırım yapılması, Kıta genelinde ise toplumsal kalkınmaya yönelik önemi nedeniyle eğitim hedef ve yöntemlerinin - başka bir ifadeyle eğitim paradigmasının - tüm boyutlarıyla ve farklı bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerekmektedir.

Kıta'da süren ve "**Zihinsel De-kolonizasyon**" başlığı altında toplanabilecek bazı tartışmalar aslında bu yöndeki ihtiyaca işaret etmektedir. Bu kapsamda STK'lar, düşünce kuruluşları, üniversiteler ve bilhassa arge kuruluşlarının Afrika'daki muadil kuruluşlarla işbirliği içinde daha etkin faaliyet alanları açmalarına öncülük edilmelidir.

Yaklaşık son on beş yıllık süreçte, Türkiye - Afrika ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı olarak Kıta çapında karşılıklı gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler çok boyutlu "**aktif diplomasi**" nitelikli karşılıklı girişimlerin giderek arttığını gösteren önemli gelişmelerdir. Bu süreçte atılan adımlar başta iş dünyası olmak üzere pek çok kesimde memnuniyet uyandırmıştır. Olumlu yönde gelişen ikili ilişkiler, ülkeler arasında resmî/sivil çok boyutlu ve ortak vizyonlu stratejik diyalog ve işbirliği geliştirilmesinin yolunu açacak yeni ve daha güçlü bir zemine yönelme potansiyeli taşımaktadır.

Genel olarak Afrika'daki ve özel olarak doğu Afrika bölgesindeki çok boyutlu girişim ve çabaları objektif gözlemciler tarafından takdirle karşılanan Türkiye'nin önümüzdeki süreçte resmî/sivil tüm kanalları ile , özellikle Sahraaltı, Kuzey ve Batı Afrika bölgelerinde daha fazla sorumluluk üstlenebileceği pek çok görev bulunmaktadır. Yalnızca iktisadi alanda değil enerjiden güvenliğe, eğitimden turizme kadar pek çok alan ve sektörde ilişkilerin çok boyutlu geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Türkiye'nin büyüme ve küresel düzeyde etkili olma çabaları Afrika ülkeleri ile ilişkilerinin daha ileri düzeylere taşınmasını gerektirmektedir. Türkiye'nin küresel açılım politikaları bakımından Afrika hâlâ bakir bir alan teşkil etmekte ve keşfedilmeyi beklemektedir.

Özellikle ekonomik uluslararası ilişkiler bakımından Afrika dışındaki bölgelere dönük etki alanı oluşturma politikaları büyük ölçüde sınırlı iken, Afrika kıtasının gelişme ve kalkınma düzeyi, insan kaynakları ve doğal kaynaklar gibi faktörler göz önüne alındığında Türkiye için Kıta'nın daha elverişli imkanlar sunduğu görülmektedir. Orta Doğu'da son dönemde görülen siyasi ve diplomatik krizlerin daha kolay aşılması, Türkiye'nin diplomatik alanda yalnızlaşmasının engellenmesi gibi ihtiyaçlar da Afrika ülkeleri ile ilişkilerinin her sektörde geliştirilmesini gerektirmektedir.

Türk ihraç malları için pazarın genişletilmesi, terörizmin sınırlandırılması, güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi, enerji ve teknoloji alanındaki birikimlerin paylaşılması; Afrika ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesine bağlıdır. Bu kapsamda çeşitli sektör, kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin Türkiye - Afrika ilişkileri çerçevesinde bir araya geleceği Kongre'nin, Türkiye - Afrika çok boyutlu stratejik ilişkilerine ve karşılıklı kapasite inşasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Ana Tema

Geleceğin Afrika Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Afrika'da Makro İktisadi Denge Arayışları

Kuşak ve Yol Projesi, Afrika ve Türkiye

Küresel Siyasetin Gölgesinde İç/Dış Ortaklıklar

Bölgesel Ekonomik Perspektifler (Kuzey, Doğu, Batı vb)

Eğitim ve Toplumsal Kalkınmada Çağdaş Paradigma Sorgulaması

Yeni Dünya'ya Doğru Türkiye - Afrika İlişkilerinin Dönüşüm Dinamikleri

6. TÜRKİYE - AVRUPA FORUMU (1 Gün)

“Geleceğin Avrupa Ekonomisi ve Türkiye”

Küresel düzeyde yaşanan gelişmeler ve Avrupa Birliği'nin kendi içinde yaşadığı dönüşüm yanında, Türkiye'nin iç siyasetinde son dönemde alınan keskin dönemeçler Avrupa ülkeleri ile ilişkilerinde bir takım sorunların çıkmasına neden olmuştur.

Ne var ki, Türkiye'nin, Kıta'nın doğal bir uzantısı olması, tarihteki modernleşme ve Batılılaşma deneyimleri, Avrupa piyasalarının Türkiye ekonomisi için taşıdığı önem gibi faktörler tüm Avrupa ülkeleri ile ilişkilerin gözden geçirilmesini ve geliştirilmesini gerektirmektedir.

Öte yandan, Orta Doğu başta olmak üzere dünyanın farklı kriz alanlarından Avrupa'ya yönelen göç hareketlerinin kontrolü, Avrupa ülkelerinin enerji güvenliğinin istikrarlı hâle getirilmesi, Avrupa - Asya bağlantılarının güçlendirilmesi gibi ihtiyaçlar da Türkiye'nin Avrupa ülkeleri için göz ardı edilemez bir ortak olma özelliğini perçinlemektedir.

Göç olgusunun kontrol altında tutulması, terörizmin sınırlandırılması, güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi, akademik ve teknolojik işbirliği imkanlarının geliştirilmesi, enerji ve teknoloji alanındaki birikimlerin paylaşılması; Avrupa ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesine bağlıdır. “Geleceğin Avrupa Ekonomisi ve Türkiye” ana temasıyla icra edilecek **6. Türkiye - Avrupa Forumu**, bu alanda katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Avrupa Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Çin, Kuşak ve Yol Projesi, Avrupa ve Türkiye

Brexit Sonrası AB Ekonomik Gelecek Görünümü

Brexit Sonrası İngiltere Ekonomi Ekosisteminin Geleceği

Başat Ülkelerin Ekonomileri (Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, Hollanda, Polonya vb)

Avrupa'da Demografi ve Ekonomik Gelecek

Bölgesel Perspektifler (Balkanlar, Batı Balkanlar, Doğu, Kuzey vb)

İskandinav Ekonomilerinin Geleceği

4. TÜRK - LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER KONGRESİ (1 Gün)

“Geleceğin Latin Amerika Ekonomisi ve Türkiye”

Son dönemde çok yönlü dış politika hedefi güden Türkiye'nin; 605 milyon nüfusu, 6 trilyon doları aşan GSYİH'sı ve 1,72 trilyon dolar dış ticaret hacmi olan Latin Amerika ve Karayipler ile ilişkilerini geliştirmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda teknoloji paylaşımı, akademik değişim, kültürel etkileşimin artırılması, doğal kaynakların ekonomik değere dönüştürülmesi, yatırımların geliştirilmesi, küreselleşme süreçleri ile gelen risklerin ortaklaşa yönetilmesi, önemli dış politika sorunlarında yardımlaşma, stratejik işbirliği gibi alanlardaki faaliyetlerin yoğunlaştırılması gerekmektedir.

“Geleceğin Latin Amerika Ekonomisi ve Türkiye” ana temasıyla icra edilecek **4. Türk - Latin Amerika ve Karayipler Kongresi**, Türkiye ile bölge ülkeleri arasındaki ilişkilere katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Latin Amerika Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Yeni NAFTA Ekonomik Ekosistemi

Karayip Ekonomileri

Latin Amerika Ekonomileri

Başat Ülkelerin Ekonomileri (Brezilya, Meksika, Arjantin vb)

Bölgesel Perspektifler

BÖLGESEL ETKİNLİKLER

5. ULUSLARARASI ORTA DOĞU KONGRESİ (1 Gün)

“Geleceğin Orta Doğu Ekonomisi ve Entegrasyon”

Türkiye’ye mücavir bölgeler içerisinde Orta Doğu müstesna bir yere sahiptir. Denilebilir ki, Orta Doğu ile ilişkilerinde istikrarsızlık yaşayan bir Türkiye’nin dış politikada başarılı olması beklenemeyeceği gibi, kendi siyasi sorunlarını sühuletle yönetmesi de imkan dâhilinde değildir. Son dönemde açıkça görüldüğü üzere Orta Doğu’daki gelişmeler Türkiye’yi doğrudan ilgilendirmekte ve derinden etkilemektedir. Ne var ki, küresel güçlerin ve meşruiyet ya da Bölge ile bütünleşme sorunu yaşayan bölgesel aktörlerin bölge politikaları Türkiye’nin bu alanda tek başına sonuç alacak politikalar geliştirmesini engellemektedir. Bu nedenle, Bölge’ye dönük politikalarda bölgesel ve küresel dengelerin gözetilmesi gerekmektedir. Enerji güvenliği, ihracat hedeflerine ulaşım, sınır güvenliği, terör sorununun çözümü gibi konuların tamamı Türkiye’nin Orta Doğu ile ilişkilerinin istikrar kazanmasına bağlıdır.

2011 yılı başında Orta Doğu bölgesinde görülen hızlı dönüşüm ve değişim tüm dikkatlerin bölgeye yönelmesine neden olmuştur. Orta Doğu ekonomisinin bu değişikliklerden nasıl etkileneceği bu yöndeki beklenti ve kaygıların temelini oluşturmuştur. Değişim dünya ekonomik krizi, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar, bölge ülkelerinin ekonomileri ile küresel ekonomi arasındaki etkileşimin seyri, yaşanan siyasi değişim ve dönüşümün bölge ekonomisinin dinamiklerini nasıl etkileyeceği ile ilgili soruların tetiklenmesine neden olmuştur.

Uluslararası istatistikî veriler, Orta Doğu’nun son iki yüzyıldaki ekonomik performansının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bölge’de kişi başı gelir gelişmiş sanayi ülkelerindekinin üçte birini bile bulmamaktadır. Ortalama yaşam süresi de batılı ülkelerden sekiz yıl daha düşüktür. Bölge ülkeleri arasında bazı farklılıklar gözlenmektedir ama bu farklılık doğal kaynak zenginliği kaynaklıdır. Oysa Bölge çok uzak olmayan dönemlerde zamanın standartlarına göre oldukça iyi bir ekonomik performans sergilemekteydi. Dolayısıyla, Orta Doğu ekonomik koşullarının kötüleşmesinin nedenlerini tespit edip ekonomik büyüme, kalkınma ve refah için gerekli tedbirleri bir an önce almalıdırlar.

Orta Doğu ülkeleri tek tek değerlendirildiklerinde önemli farklılıklara sahip olmalarına rağmen, bir bütün olarak değerlendirildiğinde günümüzün temel enerji kaynakları olan petrol ve doğal gazın üretim ve ihracatına ve bunun karşılığında ihtiyaç duyduğu diğer mal ve hizmetlerin ithalatına dayalı; tarımın hem ulusal gelir hem de istihdam içerisindeki payının önemini koruduğu, ürettiği mal ve hizmet çeşitliliğinin sınırlı olduğu ve gelişmekte olan ekonomik yapılar olarak tasvir edilebilir. Tarım ülkelerindeki genç ve görece kalifiye nüfus ile birlikte değerlendirildiğinde, Orta Doğu ülkelerinin ekonomilerinin birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu görülmektedir. Çünkü gelişmiş bir ekonomi için gerekli olan sermaye birikimi, kalifiye işgücü, hammadde gibi unsurların tamamı Orta Doğu ülkeleri için yeterli düzeyde mevcuttur.

Ne var ki, gerek teknolojik know-how bakımından görülen gelişmemişlik gerekse makro ve mikro ekonomik politikalarda görülen eksiklikler Orta Doğu ülkelerinin mevcut ekonomik potansiyellerini gerçekleştirmelerini engellemektedir. Türkiye, Mısır gibi görece kalabalık ve eğitilmiş nüfusa sahip olan ülkelerin insan kaynakları, doğal kaynak ve sermaye zengini ülkelerin kaynakları ile anlamlı bir biçimde bütünleştirilir ve bölge ülkelerinin ve komşu ülkelerin know, birikimlerinden yararlanılması durumunda bölge ekonomik potansiyeli harekete geçirilebilir.

Orta Doğu ülkeleri gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında çok daha genç bir nüfus yapısına sahiptir. Ekonomik gelişmişlik düzeyinin önemli bir göstergesi olan yaşam süresi beklentisinin son otuz yılda 58'den 69 yıla yükselmesine rağmen, gelişmiş ülkelerdeki 79 yıllık düzeyin çok gerisindedir. Buna rağmen, nüfusun yaklaşık üçte biri on beş yaşın altındadır.

Üretimin temel faktörleri emek, sermaye, doğal kaynaklar, girişimcilik ve beşeri sermaye olduğuna göre, böylesine genç bir nüfus Orta Doğu ülkeleri için önemli bir insan sermayesi potansiyelini ifade etmektedir. Orta Doğu ülkeleri eğitim konusunda ciddi kaynak ayırmalarına rağmen, sahip oldukları insan kaynakları potansiyelini harekete geçirme konusunda başarılı olamamaktadırlar. Bunun temel nedeni mevcut insan kaynakları potansiyelini harekete geçirmek için gerekli olan finansal birikime ve know-how'a sahip olmamalarıdır. Orta Doğu ülkeleri arasında gerçekleştirilecek bir ekonomik bütünleşme bu sorunun aşılmasını önemli ölçüde kolaylaştıracaktır. Elbette bu potansiyelin gerçeğe dönüştürülmesi bu genç nüfusun ekonominin ihtiyaçları doğrultusunda iyi bir biçimde eğitilmesine bağlıdır. Bu ülkelerin ileri teknoloji ürünü ihracatının düzeyi de, insan sermayesinin yeteri kadar geliştirilemediğine işaret etmektedir. Eğitim alanında atılacak bütünleşme adımları da insan kaynakları potansiyelinin harekete geçirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Sınırlardaki donukluk bölge ülkeleri içindeki ekonomik hareketliliği engelleyen en önemli nedendir. Bölgenin ekonomik potansiyelinin acilen harekete geçirilmesi için bölge ülkeleri arasında geçişkenlik artırılarak sermaye, insan kaynakları ve mal akışı önündeki engeller derhal ortadan kaldırılmalıdır. Orta Doğu ülkeleri için ekonomik kalkınmayı hızlandırmanın en temel gerekliliklerinden biri de bölge içi ekonomik etkileşimin önünün açılmasıdır. Sadece ulaşım maliyetleri açısından bakıldığında bile ekonomik kalkınma için bölge ülkelerinin birbirlerine olan ihtiyaçlarının düzeyi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, iletişim, ulaşım imkanlarının geliştirilmesi, komşularla ticaretin önündeki engellerin ortadan kaldırılması, içerde ve uluslararası alanda gerekli yasal düzenlemelerin ve anlaşmaların gerçekleştirilmesi gibi önlemlerin behemehal hayata geçirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, bölgedeki parçalanmışlığın sürmesi bölge ülkelerinin değil, bölgeye yabancı unsurların çıkarlarına hizmet edecektir.

Çağdaş küresel ekonominin temeli sermaye birikimine ve bu birikimin rasyonel yatırım araçlarına dönüştürülmesi üzerine oturmaktadır. Orta Doğu'da ise kalabalık ülkeler dolgun bir ekonomik performans için yeterli sermaye birikimini gerçekleştirememektedirler, belirli düzeyde sermayeye sahip olan ülkeler ise insan kaynaklarından ve know-how birikiminden yoksun gözükmektedirler. Doğal kaynak zenginliğine dayalı olarak gerçekleşen sermaye birikimi bölge ülkeleri için yatırıma dönüşmekten ziyade; Batılı ülkeler tarafından değerlendirilmektedir.

Bölge ülkelerinde yatırım için, siyasi istikrarsızlık ve yasal düzenleme yetersizliği bölgesel birikimlerin bölgede değerlendirilmesi önündeki en önemli engeli teşkil etmektedir. İdeoloji ve rejim farklılıkları ülkeler arasındaki ekonomik etkileşimin önündeki en önemli faktördür. Kültürel ve tarihi etkenler kadar, insan kaynaklarının yetersizliği, ama hepsinden önemlisi yeterli sermaye birikiminin sağlanamaması yeni fiziksel teknolojilerin sonuna kadar kullanılmasına olanak sağlayan ekonomik kurumların Orta Doğu'ya taşınmasını imkansız hale getirmektedir. Bunun için gerekli yasal reformların yapılması, bu yasal sistemi destekleyecek çeşitli mesleklerin ve mesleklere işgücü yetiştirecek okulların geliştirilmesi gerekmektedir.

Tüm bunların yapılabilmesi ise siyasi diyalog ve iş birliği faaliyetlerinin yoğunlaştırılmasına bağlıdır. Rejimlerin bekası için alınan önlemler Orta Doğu ülkeleri arasındaki siyasi diyalog ve etkileşimi olumsuz yönde etkilemektedir. Ne var ki, Arap dünyasındaki son değişim ve dönüşüm rüzgarından da anlaşıldığı üzere mevcut politikalar mevcut rejimleri güçlendirmek yerine daha da nazik bir konuma sürüklemektedir.

Petrol ve doğal gazın temel enerji kaynakları olması ve bu kaynaklarının rezervlerinin büyük bölümünün Orta Doğu ülkelerinde bulunması, bu ülkelerin diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla daha yüksek kişisel gelire sahip olmalarına ve bu geliri belli ölçüde büyütebilmelerine olanak tanımaktadır. Ancak bu durum bu ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerini iyi yönettikleri anlamına gelmemektedir. Bilindiği gibi, ekonomik kalkınma, ekonomik büyümeyi içeren ama ekonomik ve sosyal dokudaki niteliksel dönüşmeleri de beraberinde getiren bir süreçtir. Öte yandan, bazı ülkelerin doğal kaynaklardan elde ettikleri zenginliğin yatırım olarak dahi bölge ülkelerine gitmemesi, bölge ülkeleri arasındaki kıskançlıkları derinleştirmekte ve mevcut istikrarsız ortamı daha da içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir. Bölgenin doğal kaynaklarının ve sermaye birikiminin önemli bir bölümünün bölge yararına olacak şekilde kullanılması bölgenin uzun vadeli istikrarı için büyük önem taşımaktadır.

Bir ekonomiye ait GSMH'ya katkı sağlayan alt sektörlerin konumu, dış ticaret serbestisi ve ithal ve ihracat mallarının kompozisyonu gibi faktörler; diğer bir ifadeyle, doğal kaynaklar, tarım sanayi ve hizmetler gibi sektörlerin payı ekonomik yapıyı belirlemektedir. Orta Doğu ülkeleri sadece coğrafi, sosyal ve siyasi bakımdan değil, ekonomik yapıları ile de özgünlük göstermektedirler. Orta Doğu ülkelerinin önemli bir bölümü doğal kaynak üretim ve ihracını temel alan ekonomik yapılara sahiptirler. Tarım sektörü GSMH ve istihdama sağladığı katkı nedeniyle önemini korumaktadır. Bu ülkelerin sanayi sektörü ise yüksek katma değer üretme kapasitesine sahip değildir. Doğal kaynakların sonlu, tarım sektörünün ise ekonomik gelişmeye katkısı sınırlı olması nedeniyle, bölge ülkelerinin ekonomilerini dönüştürmek üzere radikal önlemler almaları gerekmektedir.

Orta Doğu ülkelerinin ekonomik performansının düşüklüğü ile ilgili olarak geliştirilen açıklamaların çoğu, devlet politikalarının yanlış yönlendirilmesine odaklanmaktadır. İsabetsiz öncelikler, vizyon eksikliği ve özel sektörün gelişmesini sınırlayan düzenlemeler, kötü politikalara örnek gösterilmektedir. Ancak kültürel, tarihi unsurlar kadar, uluslararası sistemdeki gelişmelerin ve küresel güçlerin bölge politikalarının etkisi de bu bağlamda dikkate alınmalıdır.

Geride bıraktığımız yüzyılda Orta Doğu ülkelerinde siyasi rejimler bölge halklarının temel karakteristiklerinin, sömürge dönemi mirasının ve uluslararası başat güçlerin bölgeye dönük, özellikle güvenlik - enerji politikalarının kesişim noktasında belirlenmiştir. Bu nedenle bölge halkları dünyadaki genel ekonomik, sosyal dinamizmin gerisinde kalmışlardır. Küresel siyaset açısından bakıldığında ise Orta Doğu'nun jeostratejik önemi ve sahip olduğu enerji kaynakları bölgenin küresel güçler için sürekli bir doğrudan müdahale alanı olarak kalmasına neden olmuştur. 2008 yılında küresel ekonominin derin bir kriz dönemine girmesi ise, bölgenin yeni pazar ve yatırım imkanları ile bir açılım alanı haline gelmesine neden olmuştur.

Bölge'nin İslam dünyası için taşıdığı sembolik ve merkezi önem nedeniyle jeo-kültürel ve küresel stratejik hesaplar daha karmaşık bir hal almıştır. Bölge ülkeleri diğer alanlarda olduğu kadar ekonomi alanda da politikalarını koordine edip bütünleştirebilirlerse bölgesel ve küresel alanlardaki sorunlarla baş etme konusunda önemli mesafe alacaklardır.

“Geleceğin Orta Doğu Ekonomisi ve Entegrasyon” ana temasıyla icra edilecek olan **5. Uluslararası Orta Doğu Kongresi** bölgesel sorunların çözümüne ve Türkiye'nin Bölge ile ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Orta Doğu Ekonomisi ve Entegrasyon

Alt Temalar

Bölgeyi Etkileyen Siyasi ve Kültürel Entegrasyon Deneyimleri

İİT, Arap Birliği, Körfez İşbirliği Teşkilatı

Ülke Perspektifleri

Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün, Suriye ve Lübnan, Körfez Ülkeleri, İran

Bölgesel Ekonomik Ekosistemin Geleceği

Ekonomik Yapıda Çeşitlendirme

Sermaye, Uzmanlık İşbirliği

İnsan Kaynaklarının Niteliğinin Geliştirilmesi ve İşbirliği

Doğal Kaynakların Optimum Kullanımı, Yerel Ekonomilerin Güçlenmesi

Ulaşım, Lojistik, Hukuki Altyapı

Model Proje(ler)

İstanbul Finans Merkezi

9. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU (1 Gün)

“Geleceğin Balkanlar Ekonomisi ve Türkiye”

Enerji nakil hatları, ticaret yolları ve insan hareketleri bakımından “Doğu - Batı” ve “Kuzey - Güney” bağlantıları üzerindeki stratejik konumu Balkanlar bölgesinin öneminin her daim hayati kalmasına neden olmaktadır.

Balkanlar dünyada, ekonomi açısından tahmin edilebilirliği en düşük bölgelerden biridir. Fakat el değmemiş doğası, yer altı ve üstü kaynaklara sahip olması nedeniyle son yıllarda Arap ülkelerinin, Çin ve Rusya'nın etkinliğini artırmasıyla birlikte Bölge rekabet alanına dönüşmüştür.

Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve son olarak Hırvatistan'ın Avrupa Birliği şemsiyesi altında bulunmasına rağmen Doğu ve Batı olarak tabir edilen Balkan coğrafyasının her iki alanı da iş imkanları, üretim, sağlık, eğitim gibi konularda henüz Avrupa standartlarını yakalayamamıştır. Serbest piyasa ekonomisine Yugoslavya'nın dağılmasından sonra giren Balkan ülkeleri, global krizin etkisiyle ekonomik anlamda ciddi bir darbe almıştır.

Son yıllarda Avrupa Birliği'nin teşvik ve desteğiyle Bölge, özellikle hizmet sektöründe gelişim göstermeye başlamıştır. Ticaret dengesi de gittikçe düzelmektedir. Avrupa Birliği üyelik süreci Bölge ülkelerine ve aralarındaki çatışmalara karşı olumlu etki yapmaktadır.

Ticaret hacminin gelişmesi; daha fazla Balkanlar menşeli ürünün Türkiye pazarında, Türk markaların ise Bölge pazarlarında dolaşımda olmasına, stratejik ve ekonomik ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Kısacası bu durum karşılıklı yararlılık - verimlilik neticesinde uzun süreli arkadaşlığı beraberinde getirecektir.

Türkiye'nin ithalat ve ihracat açısından önemi sadece Balkanlar için değildir, Avrupa için yedinci ithalat, beşinci ihracat ülkesidir. Türkiye'nin yurt dışına yatırım stoğu 7 milyar dolardan yaklaşık 40 milyar dolara yükselmiştir. Türk yatırımlarının ortalama %5'i Balkanlar'a gitmektedir; Romanya ihracatta başı çekerken, ithalatta Yunanistan ön plandadır. Türkiye'nin Bölge'de en fazla yatırıma yöneldiği ülkeler Romanya, Hırvatistan ve Bosna Hersek'tir. Türkiye'nin, 12 Balkan ülkesi ile arasındaki ticaret hacminin 23 milyar dolara ulaştığı vakidir. Balkan ülkelerinin ihracat hacmi ise 500 milyar doların üzerindedir.

Soğuk Savaşın ardından Avrupa Birliği'nin doğuya doğru genişlemesi ve Rusya'nın bölgedeki nüfuz kaybına ek olarak Türkiye'nin eskiden olduğu gibi etkisiz kalması Balkanlar'da küresel ve bölgesel parametreler açısından dengesiz bir durum, ya da savruk denge durumu ortaya çıkarmıştır. Bu durum Bölge ülkelerinin güç kaybetmelerine, büyük ölçüde AB hinterlandına ve kısmen ABD nüfuz alanına dönüşmelerine neden olmuştur.

AB'nin geleceğine dönük belirsizlikler ve Rusya'nın güçlenmesi olasılığı Bölge'deki bu savruk dengeye dayalı istikrarın, AB tarafından son dönemde inşa edilen kurumsal ve ekonomik kapasiteye rağmen, sona erebileceğini göstermektedir. Bölge ülkeleri, kendi geleceklerinin belirlenmesinde inisiyatif almadıkça büyük güçlerin oyun alanı hâline dönüşmekte ve istikrarsız hâle gelmektedirler. Kendisi de bir Balkan ülkesi konumunda bulunan Türkiye'nin, Bölge'deki gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır.

Dolayısı ile Bölge ülkelerinin, kendi gelecekleri ile ilgili düşünsel altyapıyı zinde tutmaları ve kendi çıkarlarına uygun politikalar geliştirmeleri gerekmektedir. “**Geleceğin Balkanlar Ekonomisi ve Türkiye**” ana teması altında düzenlenecek olan **9. Uluslararası Balkan Forumu** bu bağlamda katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Balkanlar Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Balkanlarda Ekonomik Rekabetin Yönetimi ve Türkiye

Brexit Sonrası AB ve Balkanlar Yeni Ekonomi Ekosistemi

Çin, Kuşak ve Yol Projesi, Balkanlar ve Türkiye

Balkanlarda Yeni Ekonomik Dinamikler

Ülke Perspektifleri (Yunanistan, Bulgaristan, Türkiye, Arnavutluk vb)

10. BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI (1 Gün)

“Balkanlar’da Denge; AB, Türkiye ve Rusya - 2 ”

T.C. Dışişleri Bakanlığı **SAM** öncülüğünde Balkan ülkeleri düşünce kuruluşlarının katılımı ile 2005’te kurulan **Balkan İletişim Ağı**’nın 2010’dan beri **TASAM** tarafından icra edilen yıllık konferanslarının devamı olarak; **10. Balkan İletişim Ağı Konferansı**, Ağ üyesi Balkan araştırma merkezleri ve düşünce kuruluşlarının yönetici ve temsilcilerinin katılımı ile güncel konuları görüşmek için Zirve dâhilinde bilimsel toplantı şeklinde düzenlenecektir.

Son dönemde yaşanan gelişmeler; Balkanlar’da istikrar ve güvenliğin sağlanmasının bölgesel ve küresel istikrar açısından son derece önemli olduğunu göstermiştir. Küresel güvenlikle ilgili faaliyetlerin merkezinin Atlantik’ten Pasifik’e kaymakta olduğu göz önüne alındığında Balkanlar’ın yeni güvenlik konjonktüründe kritik bir öneme sahip olacağı anlaşılmaktadır.

İçinde bulunduğumuz dönem tarihsel bir kırılma noktasıdır ve gelişen yeni şartlar Balkan ülkelerinin çağın ruhuna uygun olarak kendi ortak geleceklerini inşa etmede azami titizlik göstermelerini gerektirmektedir.

Balkan ülkelerinde adalet, güven, istikrar, empati ve işbirliği için güçlü inisiyatiflere olan ihtiyaç her geçen gün daha derinden hissedilmektedir.

Kendi bölgesi ile sorunlu ülkelerin daha uzak bölgelerde etkili olması mümkün değildir. Son yüz elli yıl içerisinde yaşananlar göstermektedir ki, Bölge ülkelerinin ya da halklarının kendi aralarında yaşadıkları ayrışmalar ve gerilimler Bölge’ye yoksulluk ve acıdan başka bir şey getirmemiştir.

Ayrışmaları önlemenin ya da ortadan kaldırmanın yolu diyalog ve iletişimdir. Çözüm ve gelişmenin ilk adımı diyalog ve iletişimdir. Bu da öncelikle bir bölgenin kendi içerisinde başlatılması gereken süreçlere işaret eder.

İletişimin geliştirilebilmesi için inanç ve kültür farklılıklarını ayrışma nedeni olarak değil, zenginlik olarak gören yaklaşımlar gereklidir. **10. Balkan İletişim Ağı Konferansı** Bölge’deki düşünce kuruluşları temsilcilerini bir araya getirerek, bölgesel iletişimin güçlendirilmesi noktasında katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2. ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ (1 Gün)

“Geleceğin Karadeniz - Kafkas Ekonomisi ve Türkiye”

Dünyanın jeopolitik kodlarının ve denklemlerinin yeniden yazılmaya çalışıldığı günümüzde “dostluk”, “rekabet” ve “düşmanlık” tanımları gözden geçirilmektedir. Soğuk Savaş döneminin müttefiklik zemini sarılmış, yeni jeopolitik mücadele alanları ortaya çıkmıştır.

Bölgesel ve küresel hegemonya alanı oluşturma ya da mevcut hegemonya alanını koruma çabaları çatışmayı kaçınılmaz kılmaktadır. Rusya, Soğuk Savaş’ın ardından “Arap Baharı” adı verilen olaylarla birlikte varlığını ilk kez ve derin bir şekilde hissettirmeye başlamıştır.

Öte yandan Türkiye; Batılı müttefikleri tarafından, Suriye gibi önemli sorun alanlarında yalnız bırakılmıştır. Bu durum Türkiye’nin İran ve Rusya gibi bölgesel güçlerle ilişkilerini yeni bir zemine oturtma arayışına girmesine neden olmuştur.

Tahmin edilebilirliğin, öngörme ve ön alma imkanlarının son derece sınırlı hâle geldiği günümüzde, mevcut politikaları gözden geçirme ve yeni siyasalar geliştirme zarureti çok daha güçlü bir şekilde hissedilmektedir.

“Geleceğin Karadeniz - Kafkas Ekonomisi ve Türkiye” ana teması altında gerçekleştirilecek olan **2. Uluslararası Karadeniz - Kafkas Kongresi** bu bağlamda katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Karadeniz - Kafkas Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Karadeniz - Kafkas’ta Ekonomik Rekabetin Yönetimi ve Türkiye

Brexit Sonrası AB ve Karadeniz - Kafkas Yeni Ekonomi Ekosistemi

Çin, Kuşak ve Yol Projesi, Karadeniz - Kafkas ve Türkiye

Karadeniz - Kafkas; Yeni Ekonomik Dinamikler

2. ULUSLARARASI AKDENİZ KONGRESİ (1 Gün)

“Geleceğin Akdeniz Ekonomisi ve Türkiye”

Kuzey Afrika, Orta Doğu, Anadolu, Balkanlar ve Batı Avrupa’ya mücavir olan Akdeniz bölgesi modern öncesi dünya tarihinin yazıldığı temel coğrafi alandır. Antik Yunan, Roma, Eski Mısır ve Osmanlı gibi medeniyetler Akdeniz’in sağladığı jeopolitik imkanlar sayesinde filizlenmiş ve yaşamışlardır. Modern dönemlerde ise Akdeniz bölgesi, Kuzey Atlantik merkezli güç unsurları karşısında edilgen bir konuma sürüklenmiştir. Üretimin yeniden Çin ve Hindistan başta olmak üzere Doğulu ülkelere kaydığı günümüzde Akdeniz’in geleceği için yeni fırsatlar ve riskler oluşmuştur.

Hâlihazırda Akdeniz’e mücavir ülkeler arasında en önemli sorun ülkeler arasındaki gelişmişlik farkı ve gelir dağılımı eşitsizliğidir. Bölge halklarının önemli bir bölümü siyaseten kendilerini ifade etmekten yoksundur. Bu da terörizm, kaçak göç, insan kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığı başta olmak üzere çok sayıda güvenlik sorununa neden olmaktadır. Ayrıca, Bölge’deki ekonomik aktivite büyük ölçüde birkaç zengin ülke ile Bölge dışı ülkeler arasında gerçekleşmektedir. Oysa sadece Akdeniz’in sunduğu elverişli ulaşım imkanlarının değerlendirilmesi bile, bölgesel ekonomik ve siyasi ilişkiler için çok ciddi bir katma değer sağlamaya adaydır. Akdeniz’e mücavir ülkeler ve halklar arasındaki iletişim imkanlarının geliştirilmesi hâlinde, Bölge’nin bütünüyle yeni bir çekim merkezi hâline gelmesi önünde ciddi bir engel bulunmamaktadır.

“Geleceğin Akdeniz Ekonomisi ve Türkiye” ana teması ile düzenlenecek olan **2. Uluslararası Akdeniz Kongresi**, Bölge ülkeleri arasında iletişimin artırılmasına, bölgesel sorunların çözümü için öneriler geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Akdeniz Ekonomisi ve Türkiye

Alt Temalar

Doğu Akdeniz’de Yeni Ekonomi ve Enerji Jeopolitiği

Türkiye ve KKTC Çok Boyutlu Ekonomik Güvenlik

Kıbrıs Müzakerelerinde Yeni Normaller

Brexit Sonrası AB ve Akdeniz Yeni Ekonomi Ekosistemi

Çin, Kuşak ve Yol Projesi, Akdeniz ve Türkiye

Akdeniz’de Yeni Ekonomik Dinamikler

Bölge Eko-politiği ve Rusya

SEKTÖREL ETKİNLİKLER

SEKTÖREL DİPLOMASİ EKOSİSTEMİ ÇALIŞTAYLARI (2 Gün)

SİVİL GLOBAL 2023 Zirvesi kapsamında “Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Sektörel Diplomasi” ana teması ile Türkiye’den ve yurtdışından ilgili kamu, STK ve özel sektör temsilcilerinin, araştırmacı, uzman ve akademisyenlerin katılımıyla düzenlenecek **Sektörel Diplomasi Ekosistemi Çalıştay(lar)ı**, Zirve sürecinde bilimsel toplantı formatında gerçekleştirilecektir.

İletişim ve ulaşım imkanlarının gelişmesi; sosyal medyanın, geleneksel medyanın ötesinde etkili olması; kültürel etkileşimin küresel düzeyde daha önce görülmemiş bir şekilde derinleşmesi; eğitim imkanlarının tüm dünyada gelişmesi; demokrasi ve insan hakları gibi bir takım değerlerin halklar tarafından gittikçe daha fazla paylaşılan değerler hâline gelmesi; sivil ve askerî teknolojilerde görülen çarpıcı gelişmeler; sanayi üretiminde akıllı teknolojilerin yaygınlaşması ve toplumsal yapıların buna göre yeniden tasarlanmasına olan ihtiyacın belirgin hâle gelmesi; küresel üretimin doğuya doğru el değiştirmesi gibi olgular diplomatik alanda da yenilikçi politikalar geliştirilmesini zorunlu hâle getirmiştir.

Bu nedenle, global ölçekte ve alt bölgesel ya da kimliksel konularda da tüm kurumsal sivil diplomasi araçlarını seferber edilmesi gerekmektedir.

Geleneksel resmî diplomasinin belli davranış kalıplarının ve hukuki sınırlamaların dışına çıkamamaktan kaynaklanan etki ve verim düşüklüğünü telafi etmek için ülkeler çoğu zaman “ikinci kulvar diplomasisi” olarak da tanımlanabilen sivil diplomasi kanallarını güçlendirmek yoluna gitmektedirler.

İş dünyası tarafından oluşturulan sivil toplum örgütleri, akademik çevreler ve düşünce kuruluşları aracılığıyla yürütülen faaliyetler, gibi unsurlar tarafından oluşturulan sivil diplomasi ile taraflar; kendilerini resmî diplomasinin çetin kurallarının baskısı altında hissetmeksizin daha geniş bir çerçevede görüş alışverişinde bulunabilmekte, perspektif ve işbirliği geliştirebilmekte, siyaset için gerekli olan karar seçeneklerini önerebilmektedirler.

Öte yandan, Küresel siyasette Çin ve Rusya gibi güçlerin yükselişi, Türkiye, Brezilya ve Güney Afrika gibi orta büyüklükteki aktörlerin görece daha bağımsız davranma imkanına kavuşmaları, ABD hegemonyasının sorgulanır hâle gelmesi gibi olgular küresel siyasetteki belirsizlikleri artırmakta ve geleneksel diplomasi faaliyetlerinin de gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

“Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Sektörel Diplomasi” ana teması ile düzenlenecek **Sektörel Diplomasi Ekosistemi Çalıştayları** diplomatik alandaki yeni gelişmeleri ele almayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Geleceğin Ekonomi Ekosistemi ve Sektörel Diplomasi

Alt Temalar

İnsani Diplomasi

Savunma Diplomasisi

Sağlık Diplomasisi

İnanç Diplomasisi

Kültür ve Sanat Diplomasisi

Eğitim Diplomasisi

Bilim Diplomasisi

İş/Ticaret Diplomasisi

Düşünce Diplomasisi

Su Diplomasisi

Gıda Diplomasisi

Enerji Diplomasisi

Turizm Diplomasisi

Güvenlik Diplomasisi

Şehir Diplomasisi

Finans Diplomasisi

Medya ve Enformasyon Diplomasisi

Altyapı Diplomasisi

Hizmet Diplomasisi

Diğer Akademik Çalışmalar

Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar ile TV Programları, Medya Konferansları gerçekleştirilecektir. Süreç içinde ortaya konan ilgili tüm çıktı ve yayınlar, Proje'ye destek olacaktır.

SIVİL GLOBAL 2023 Toplantı ve Çalıştay Raporlarının Hazırlanması

SIVİL GLOBAL 2023 kapsamındaki **Kıtasal Etkinlikler**, **Bölgesel Etkinlikler** ve **Sektörel Etkinlik(ler)** için her birinin tamamlanmasını müteakiben ilgili raporlar, katılımcılar arasından belirlenecek raportörler tarafından hazırlanacaktır.